n met geestelijke
heidsproblemen op de arbe

n betere synergie tussen werk

Veerle Miranda, PhD
Directorate for Employment, Labour and Social Aff
OECD

OESO rapport “Mental health and Work: Belgium”

- Feiten over geestelijke gezondheid en werk in België en andere OESO-landen
- Institutionele structuur en beleid in Vlaanderen
  - Ziekte- en invaliditeitsuitkeringssysteem
  - Werkloosheidssysteem
  - Geestelijke gezondheidssector
- Conclusie

Mensen met geestelijke aandoeningen ondervinden problemen op de arbeidsmarkt

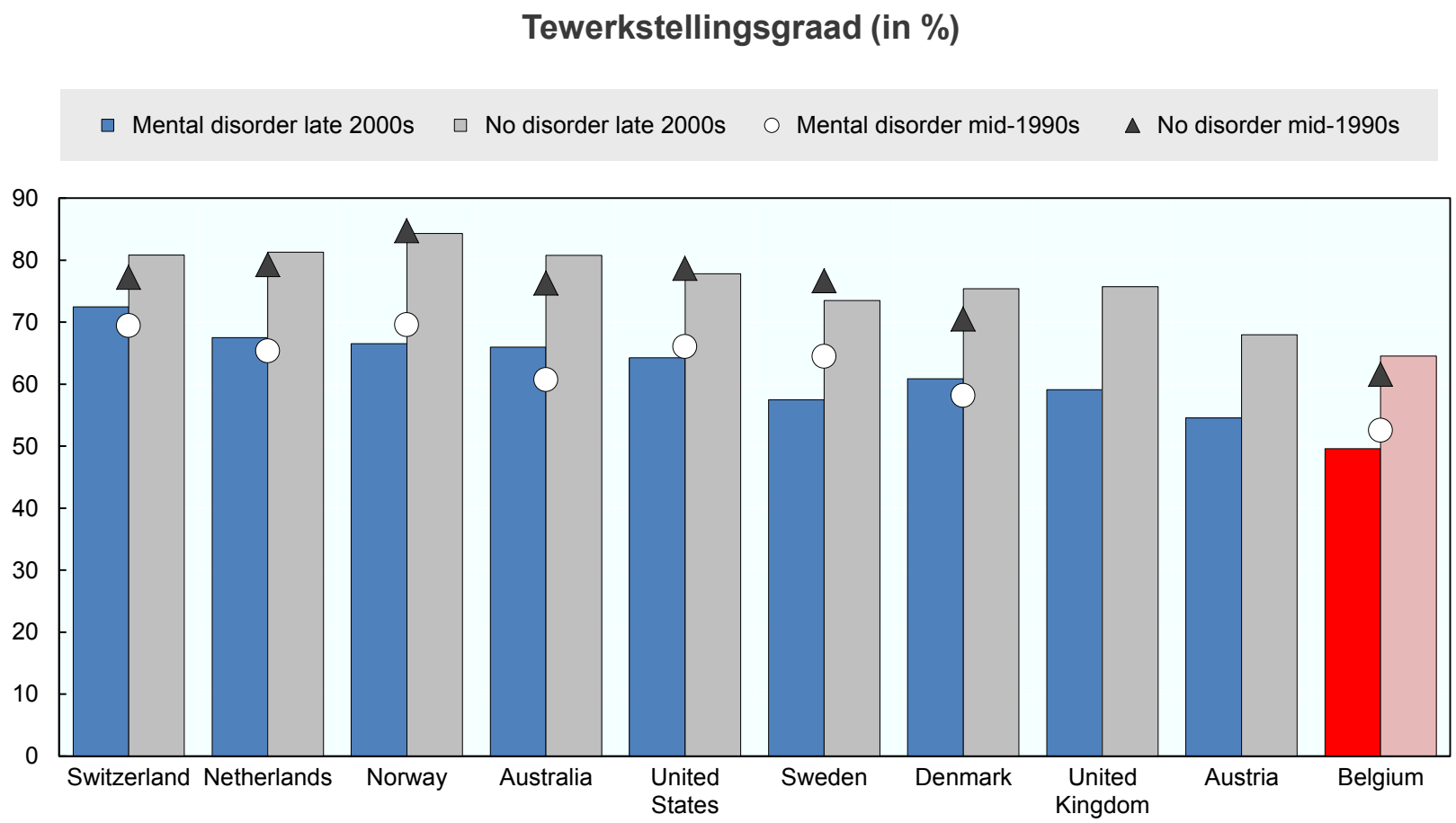

Source: OECD (2013), Mental Health and Work: Belgium.

Mensen met geestelijke aandoeningen ondervinden problemen op de arbeidsmarkt

Panel A: Sickness absence incidence
Percentage of persons who have been absent from work in the past four weeks (apart from holidays) (OECD average)

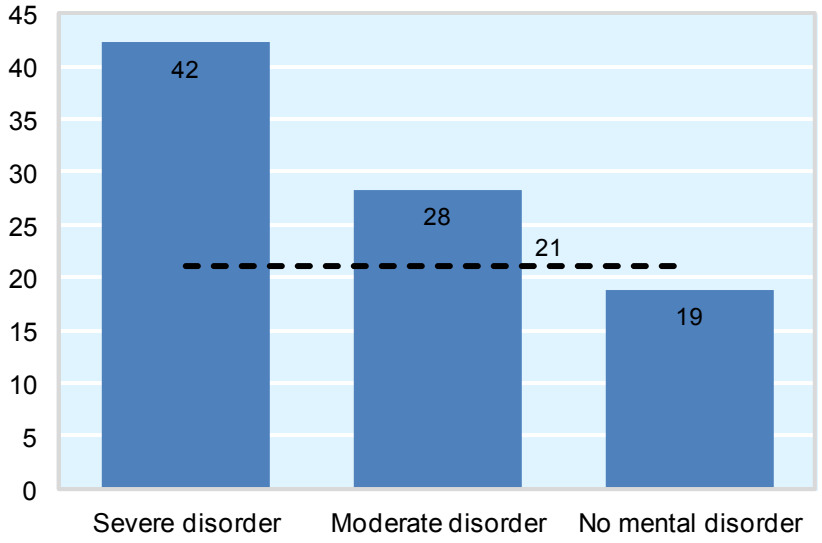

Panel B: Presenteeism incidence
Percentage of workers not absent in the past 4 weeks but who accomplished less than they would like as a result of an emotional or physical health problem (OECD average)

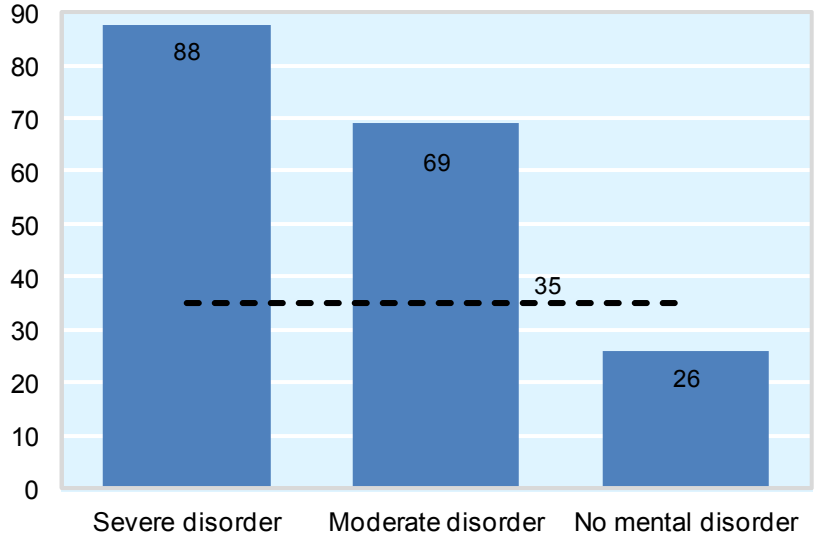

Source: OECD (2013), Mental Health and Work: Belgium.

Mensen met geestelijke aandoeningen ondervinden problemen op de arbeidsmarkt

Instroom invaliditeit door geestelijke problemen (in % van totale instroom)

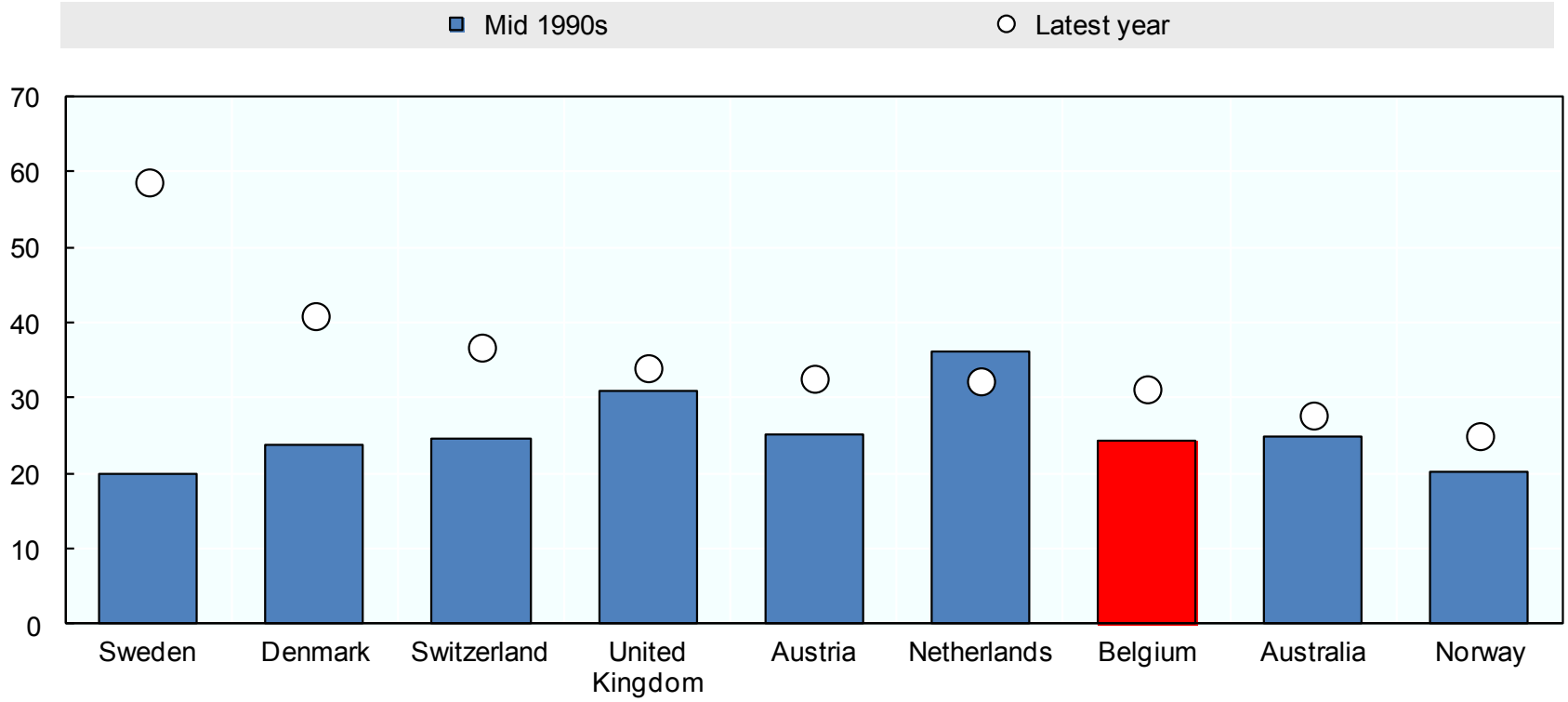

Source: OECD (2013), Mental Health and Work: Belgium.

Mensen met geestelijke aandoeningen ondervinden problemen op de arbeidsmarkt

Totale kostprijs van geestelijke gezondheidsproblemen voor de maatschappij als percentage van het BBP (2010)

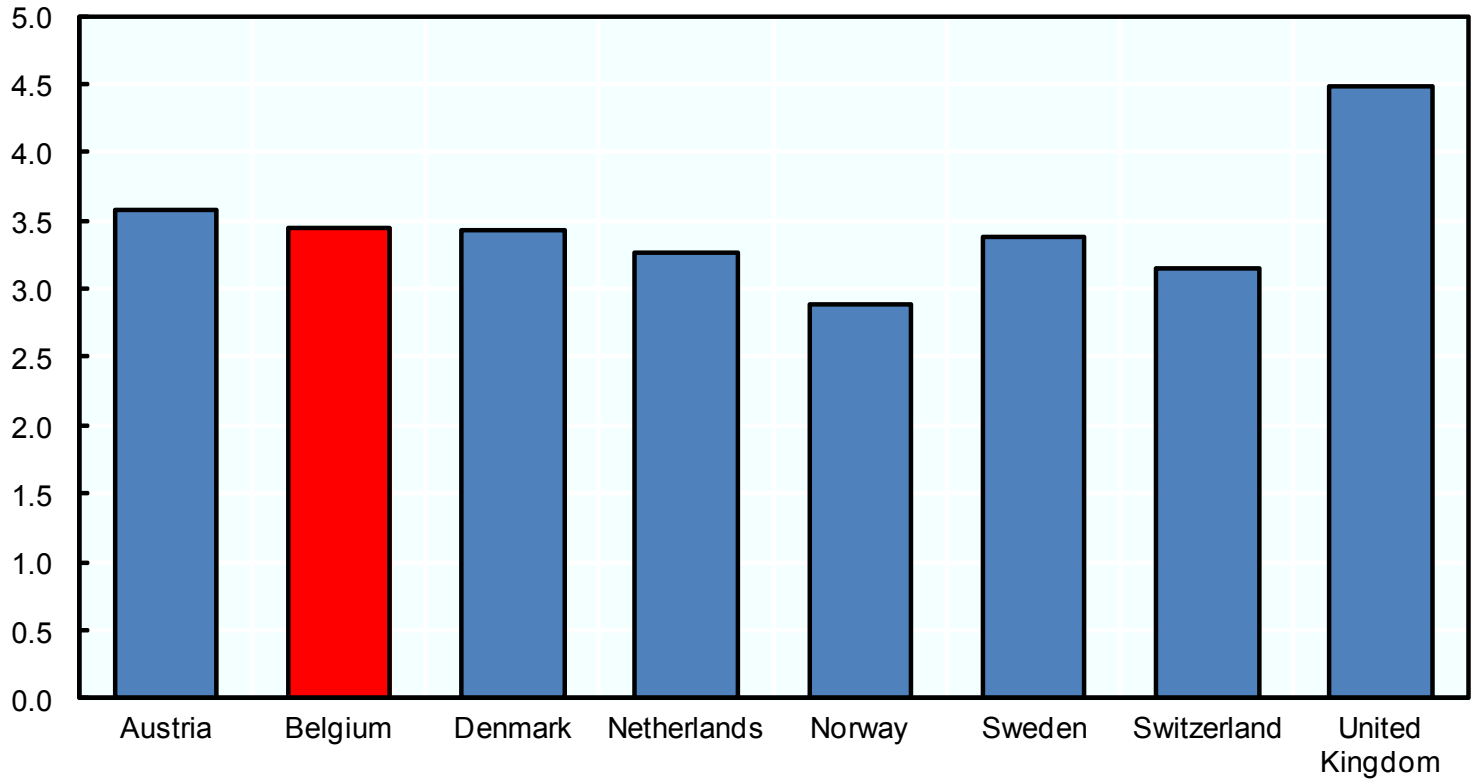

Source: OECD (2013), Mental Health and Work: Belgium.

Veelbelovende institutionele structuur in Vlaanderen

- Vooruitstrevende arbeidswetgeving op gebied van preventie van psychosociale belasting veroorzaakt door werk, met expliciete instructies voor werkgevers:
  - Risicoanalyse
  - 5-jaar preventieplan en jaarlijks actieplan
  - Preventieadviseur voor psychosociale aspecten
- Ideale structuur voor snelle interventie en re-integratie van zieke werknemers:
  - RIZIV is verantwoordelijk voor zowel primaire arbeidsongeschiktheid als invaliditeit > financiële verantwoordelijkheid en uniforme beoordeling
  - Bedrijven, arbeidsgeneesheren en ziekenfondsen zijn allen wettelijk verplicht een actieve rol te spelen

Vooruitstrevende arbeidswetgeving en geïntegreerde ziekte- en invaliditeitsverzekering

- **Bedrijven en preventiediensten:**
  - Zeer korte periode van gewaarborgd loon > weinig financiële impulsen voor preventie en re-integratie van zieke werknemers
  - Weinig bedrijven voeren de risicoanalyse uit (hoge kost, lage sancties, onvoldoende op de hoogte van wettelijke verplichtingen)
  - Problematische samenwerking met preventieadviseurs voor psychosociale aspecten (juridische rol, beperkte kennis risicoanalyses)
  - Problematische samenwerking met arbeidsgeneesheren (teveel focus op medische controle, tegenstrijdige taken)
- **Mogelijke verbeteringen:**
  - Bedrijven: strengere naleving van wettelijke verplichtingen en verlenging periode gewaarborgd loon
  - Preventiediensten: Verleg nadruk van traditionele uitdagingen (werkongevallen) naar nieuwe (psychosociale problemen, re-integratie)

Vooruitstrevende arbeidswetgeving en geïntegreerde ziekte- en invaliditeitsverzekering

- **Ziekenfondsen:**
  - Teveel focus op controle en medische aspecten; weinig kennis over werk
  - Geen wettelijke verplichting cliënt snel en frequent te spreken
  - Te weinig communicatie met de behandelende arts en arbeidsgeneesheer
  - Beschikbare re-integratiemiddelen niet optimaal
- **Mogelijke verbeteringen:**
  - Systematisch contact met de arbeidsgeneesheer + re-integratieplan
  - Opleiding en ondersteuning voor adviserende geneesheren
  - Indien re-integratie in zelfde bedrijf niet mogelijk > VDAB
  - Versoepeling gebruik re-integratiemiddelen zonder risico verlies uitkering (in samenwerking met VDAB)
  - Financiële prikkels (negatieve of positieve prikkels)

Belangrijke rol voor het werkloosheidssysteem

Percentage personen met een ernstige of gematigde geestelijke aandoening die een uitkering ontvangen, voor het laatst beschikbare jaar

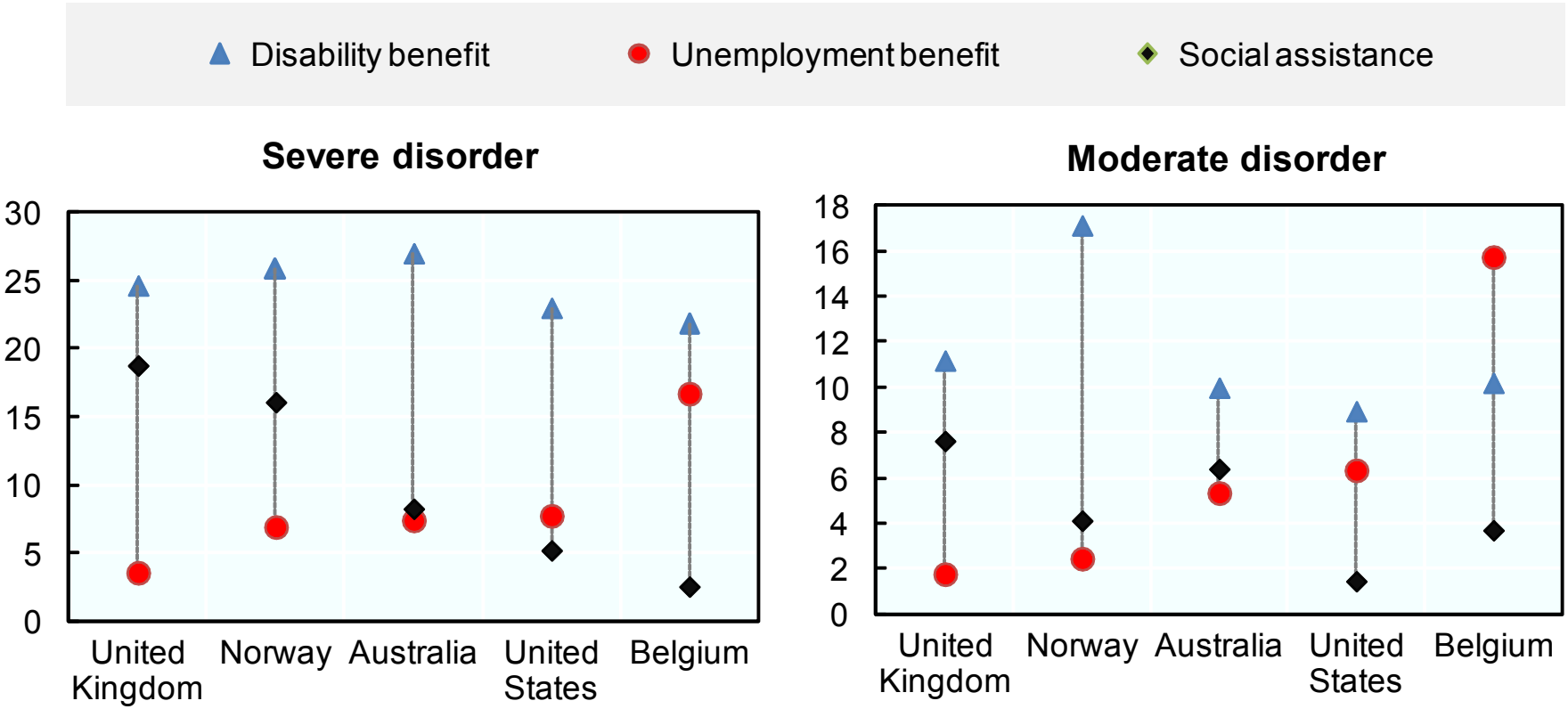

Source: OECD (2013), Mental Health and Work: Belgium.

Belangrijke rol voor het werkloosheidssysteem

Ratio van uitgave aan ziekte en invaliditeit over uitgave aan werkloosheid

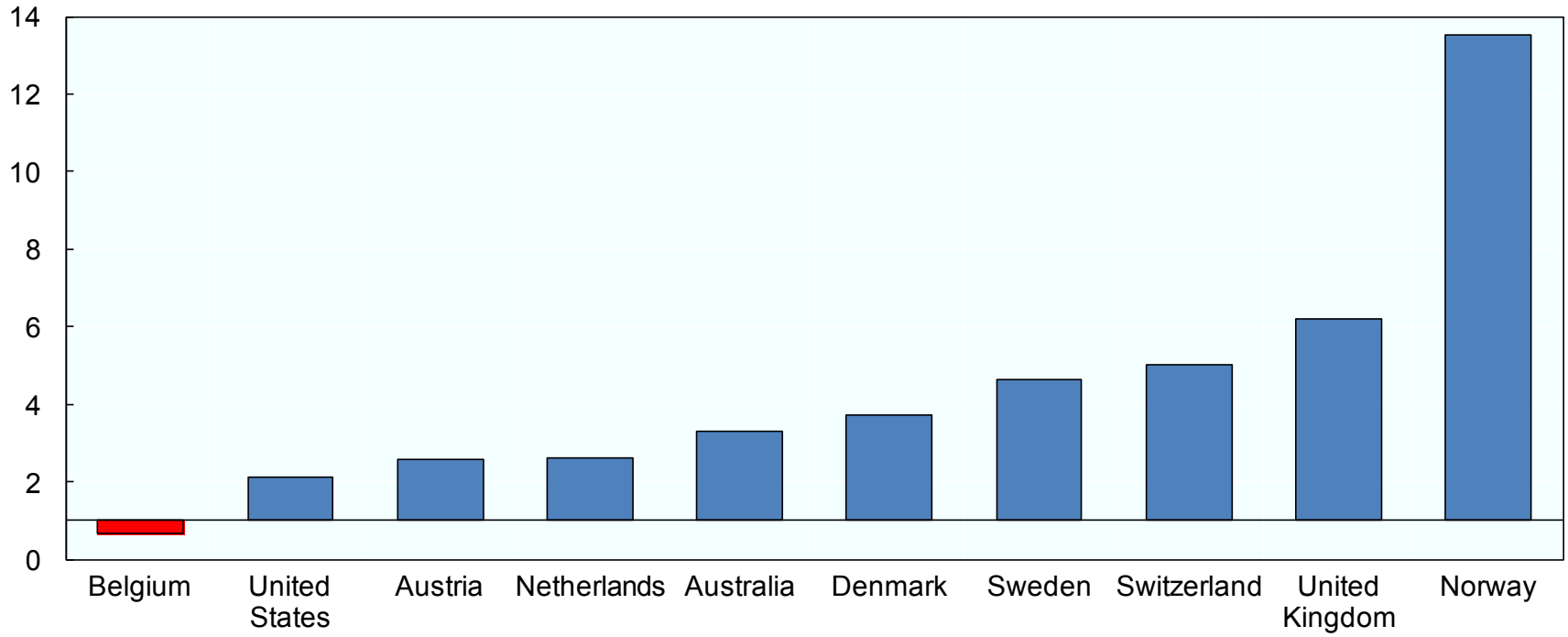

Source: OECD (2013), Mental Health and Work: Belgium.

Belangrijke rol voor het werkloosheidssysteem

VDAB:

- Veelbelovende projecten voor werkzoekenden met (o.a.) geestelijke problemen
- In samenwerking met gezondheidssector en welzijn

Mogelijke verbeteringen:

- Uitbreiding samenwerking met RIZIV en OCMW
  - Risico op verlies uitkering aanpakken
  - Verdeling activeringskosten
- Lessen uit andere OESO landen:
  - Begeleiding voor personen met geestelijke problemen die nog aan het werk zijn
  - Aanwerven van geestelijke gezondheidsspecialisten

Onvoldoende aandacht voor gematigde problemen en werk in de geestelijke gezondheidssector

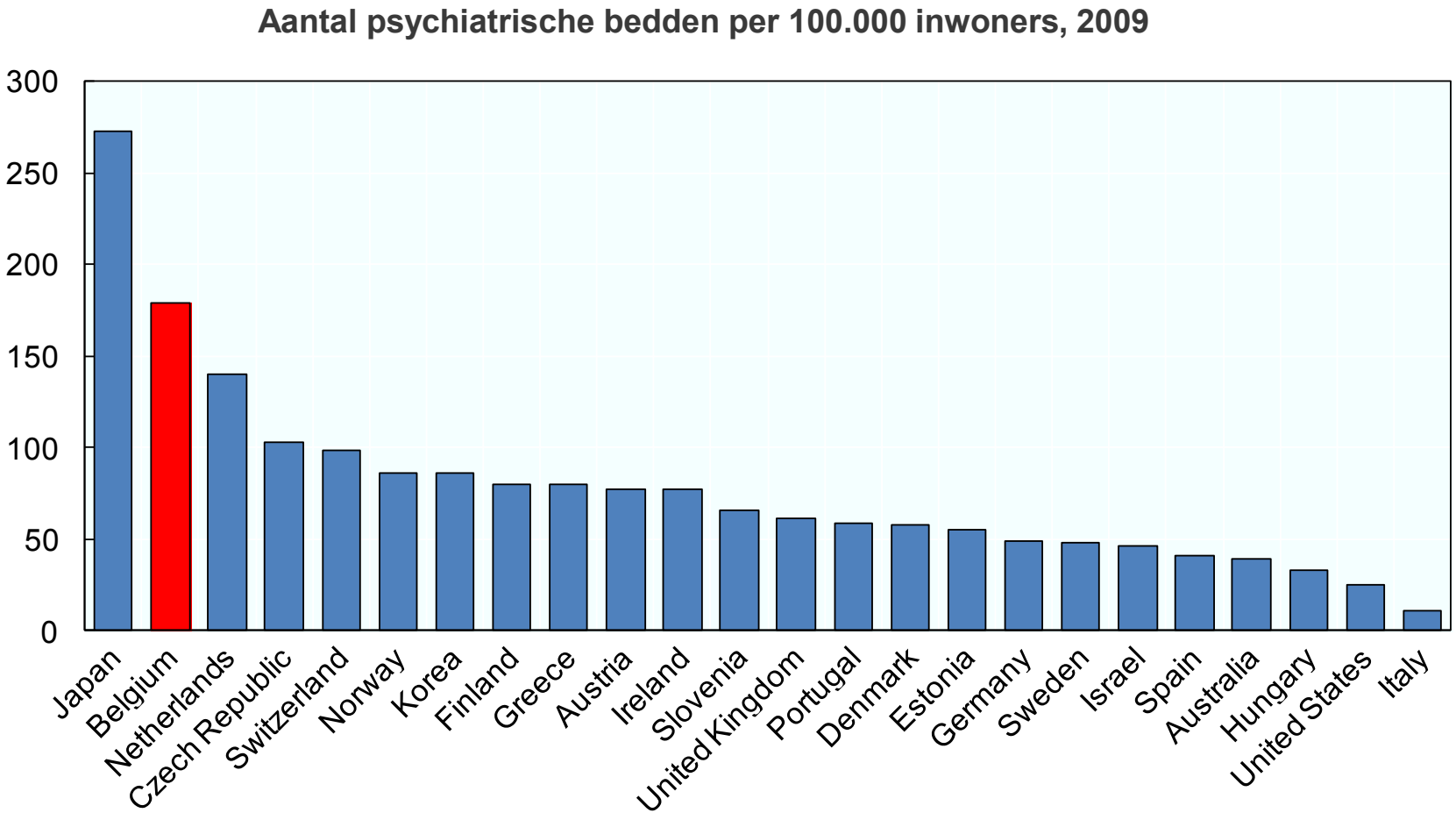

Source: OECD (2013), Mental Health and Work: Belgium.

Onvoldoende aandacht voor gematigde problemen en werk in de geestelijke gezondheidssector

Aandeel van personen met geestelijke problemen die in behandeling zijn (in %)

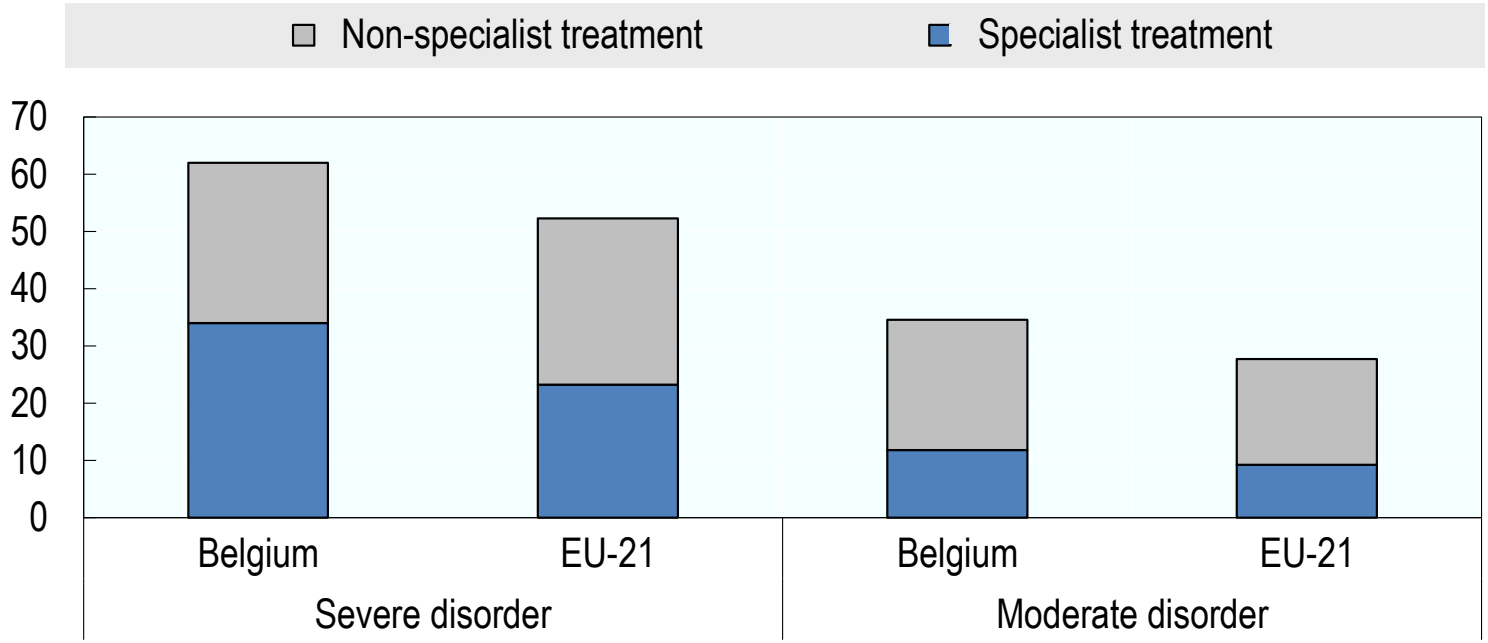

Source: OECD (Sick on the Job:? Myths and Realities about Mental Health and Work).

Onvoldoende aandacht voor gematigde problemen en werk in de geestelijke gezondheidssector

Grootschalige hervorming:

- Reorganisatie van zorg in ziekenhuizen naar ambulante zorg in de thuisomgeving van de patiënt;
- Betere en efficiëntere samenwerking tussen de verschillende actoren;
- Meer aandacht voor preventie, vroegdetectie en snelle interventie.

Mogelijke verbeteringen:

- Verbetering toegang tot passende zorg (bvb. wettelijke erkenning van psychotherapeuten, terugbetaling kosten psychotherapie, ondersteuning huisartsen, etc.)
- Samenwerking met VDAB, arbeidsgeneesheren, bedrijven en ziekenfondsen
- Lessen uit Verenigd Koninkrijk & Australië: Geestelijke gezondheidsdiensten werven arbeidsspecialisten (bvb. IAPT: gespecialiseerd in gematigde geestelijke problemen)

Conclusie

- Vlaanderen heeft een veelbelovende structuur om de uitdagingen op gebied van geestelijke gezondheid en werk aan te gaan:
  - Vooruitstrevende arbeidswetgeving op gebied van preventie
  - Geïntegreerde ziekte- en invaliditeitsverzekering
  - Vooruitstrevende aanpak van VDAB

- Maar, het potentieel is niet volledig benut:
  - De wetgeving wordt niet goed nageleefd
  - De belangrijkste actoren zijn passief en reactief en werken onvoldoende samen: bedrijven, bedrijfsartsen, ziekenfondsen, VDAB en de geestelijke gezondheidssector
  - De geestelijke gezondheidssector besteedt te weinig aandacht aan gematigde geestelijke problemen en aan werk.

Ik dank u voor uw aandacht!

Voor meer informatie en OESO publicaties:

www.oecd.org/els/disability